

Нарахування комунального податку відображається по дебету рахунку 92 «Адміністративні витрати» і кредиту рахунку 64 «Розрахунки за податками».

Комунальний податок нараховується та сплачується щомісячно в терміни, передбачені законодавством. Один раз в квартал в податкову інспекцію подається розрахунок комунального податку. Податковий контроль здійснюється щомісячно в міру подання звітності і сплати комунального податку

Висновки. Таким чином, у розвинутих країнах світу місцеві податки мають досить високу питому вагу у загальній сумі грошових надходжень органів регіонального та місцевого самоврядування. Передбачається, що така тенденція буде спостерігатися найближчим часом і в Україні. Тому у статті розглянуто теоретичні та практичні питання нарахування та обліку розрахунків з бюджетом по податку на рекламу та комунальному податку, які згідно діючого законодавства становлять два види місцевих податків у нашій країні.

Матеріали наведені в статті можуть бути використані в подальших теоретичних розробках, а також бути використаними в практичній діяльності господарюючих суб'єктів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 № 996—14.
2. *Бутинець Ф. Ф.* «Бухгалтерський управлінський облік». Житомир: Рута, 2001. — 571 с.
3. *Кужельний М. В., Линник В. Г.* Теорія бухгалтерського обліку. — К.: КНЕУ, 2001. — 629 с.
4. *Пушкар М. С.* Фінансовий облік. — Тернопіль: Карт-бланш, 2002. — 628 с.

I. М. Роздимаха, ст. викладач кафедри обліку і аудиту
Луганський національний аграрний університет

ОБЛІК ВИТРАТ НА ЗБУТ: УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ

Роль та значимість процесу реалізації у господарській діяльності підприємства — головні, оскільки результати цього процесу визначають напрям виробничої діяльності та дають оцінку ефективності виробництва.

Обов'язковою і невід'ємною умовою здійснення будь-якої діяльності — є витрачання різних видів ресурсів.

В процесі господарської діяльності підприємств виникають витрати щодо вартості використаних виробничих запасів(сировини, матеріалів,

робіт, послуг), оплати праці працівників, здійснених соціальних заходів, зносу необоротних матеріальних і нематеріальних активів. Сукупні витрати живої та уречевленої праці на виробництво продукції складають витрати господарської діяльності суб'єкта підприємства. В такому найбільш абстрактному розумінні витрати виробництва однаково притаманні всім суспільно — економічним формаціям [5].

Бухгалтерський облік як система передбачає використання такої його підсистеми як управлінський облік, що дає змогу надати керівництву підприємства оперативну економічну інформацію, яка створює можливість планування та контролю ефективності використання засобів підприємства.

Управлінський облік — це підготовка, інтерпретація, узагальнення, накопичення, оформлення і передача інформації управлінському персоналу для прийняття ним відповідних рішень.

Дана інформаційна система має внутрішній характер і пристосована до потреб конкретного підприємства, тобто є індивідуалізованою [1].

У світовій практиці до управлінського обліку відносять, крім обліку витрат на виробництво і калькуляцію собівартості продукції також нормування, планування, прогнозування, аналіз поведінки витрат, виходу продукції, продажу, прибутків та підготовку управлінських рішень [2].

Удосконалення бухгалтерського обліку, посилення його контрольних функцій за господарською діяльністю підприємств є основою зміцнення фінансової дисципліни. Здійснюючи суцільне та безперервне відображення всіх операцій, пов'язаних з веденням господарської діяльності, бухгалтерський облік дозволяє не тільки систематично зіставляти їх із затвердженими нормативами, але й встановлювати причини відхилень фактичних витрат від затверджених нормативів, визначити найбільш ефективні норми витрат, підвищувати рівень бюджетного та кошторисного планування в цілому. Чим більш точним є облік, тим вищою є якість планування [1].

У вітчизняній літературі витратам на збут та організації їх обліку, проблемам впровадження управлінського обліку на сільгосп підприємствах України приділяли увагу такі відомі вчені економісти як Ф. Ф. Бутинець, В. Г. Лінник, М. М. Коцупатрий, В. О. Ластовецький, М. Ф. Огійчук, Ю. С. Цал-Цалко, Б. С. Юровський та інші. Однак їх роботи присвячені в основному фундаментальним економічним проблемам, а не розгляду проблем становлення (впровадження) управлінського обліку окремих його об'єктів. Дослідження показали, що є необхідність у подальшому вивченні проблем впровадження управлінського обліку окремих об'єктів, розробці рекомендацій з організації внутрішньогосподарського обліку витрат збутової діяльності, аналізу конкретних показників і елементів збуту, які забезпечують конкурентні переваги виробника продукції на ринку, а саме — собівартості товарної продукції, доходу від продажу за окремими каналами, ціні продажу та її залежності від різних чинників.

Облікова інформація, яка характеризує процес реалізації, багатопланова і складна. Тому правильна організація внутрігосподарського обліку і звітності збутової діяльності підприємства заслуговують особливої уваги.

Відповідно до П(С)БО 16 «Витрати» облік витрат зі збуту (реалізації) підприємство веде сумарно, без поділу за окремими видами продукції, до яких вони відносяться. Проте за необхідності підприємство може здійснювати облік витрат на збут за видами продукції, яка реалізується, що дасть змогу визначати повну її собівартість в системі внутрішньогосподарського (управлінського) обліку [3].

Згідно з чинними П(С)БО для визначення прибутку у фінансовій звітності та обліку обчислюється неповна, «зрізана» собівартість продукції без урахування витрат на збут. Тому за цими даними підприємства не можуть у повній мірі судити про рентабельність і доцільність виробництва тієї чи іншої продукції.

З метою надання якісної інформації управлінському персоналу виникає необхідність визначення повної собівартості продукції, тому вважаємо за доцільне ведення обліку витрат на збут за окремими видами продукції.

Особливо актуальним це питання є для багатогалузевих агропромислових підприємств, які мають кілька видів товарної продукції, чимало складських приміщень, автотранспортний парк по доставці своєї товарної продукції до місць реалізації, структурні підрозділи зі збуту товарної продукції.

Прикладом такого підприємства є ЗАТ СПФ «Агротон», яке знаходиться в м. Луганську, а його структурні підрозділи на території Луганської області.

Підприємство має понад 15 видів товарної продукції (як сільськогосподарської так і продукції промислової переробки), торгівельну марку, має свій автотранспортний парк з перевезень продукції до місць реалізації, власну розгалужену торгівельну мережу, кілька власних та орендованих складських приміщень, орендований елеватор та чималий відділ збуту. Такі підприємства сьогодні не поодинокі як у Луганській області, так і по всій Україні. Сума витрат на збут на таких підприємствах значна, повна собівартість продукції суттєво відрізняється від виробничої собівартості, визначеної в бухгалтерському обліку. Тому обґрунтований порядок розподілу витрат зі збуту має практичне значення.

Раніше запропонована нами номенклатура витрат на збут [5] передає баче ведення обліку цих витрат за наступними статтями:

- витрати на утримання робітників сфери збуту;
- витрати на утримання основних засобів, інших необоротних матеріальних та нематеріальних активів, пов'язаних зі збутом;
- витрати на передпродажну підготовку товарів;
- витрати на збереження, відвантаження та транспортування продукції (товарів);

- витрати на рекламу та маркетингову діяльність;
- інші витрати, пов'язані зі збутом.

Лише одна із запропонованих статей має пряме відношення до якогось конкретного виду продукції і може бути одразу включена до загальної суми витрат при визначенні повної собівартості продукції — передпродажна підготовка товару. Всі інші — непрямі і підлягають розподілу між видами товарної продукції, для збуту якої вони були здійснені.

Витрати на збут, які підлягають розподілу, вважаємо за доцільне поділити на такі класифікаційні групи — накладні витрати зі збуту, витрати на зберігання та витрати на доставку продукції до місць її реалізації.

До складу накладних витрат підприємства зі збуту слід відносити витрати на утримання робітників сфери збуту, витрати на рекламу та маркетингову діяльність, а також витрати на утримання необоротних активів, пов'язаних зі збутом та інші витрати, пов'язані зі збутом.

До складу витрат на зберігання мають бути віднесені:

- витрати на утримання складських приміщень;
- витрати на технічний огляд, технічне обслуговування, ремонт та експлуатацію основних засобів, інших необоротних матеріальних активів;
- витрати на пожежну, сторожову охорону, використання та обслуговування засобів сигналізації та телефонного зв'язку (включаючи оплату послуг стороннім підприємствам щодо зберігання продукції);
- витрати, пов'язані з забезпеченням техніки безпеки та охорони праці;

— витрати на оренду приміщень;

— витрати на зберігання (вентиляція, складування, навантаження, розвантаження, охорона, заходи по забезпеченню (сохранности), оздоровлення) продукції, яка підлягає реалізації.

До складу витрат на доставку продукції до споживача мають бути віднесені:

- витрати на транспортування та експедиювання продукції;
- витрати на ремонт та утримання транспортних засобів, які використовуються для транспортування продукції у місця її реалізації;
- інші витрати підприємства, пов'язані з реалізацією.

Така класифікація доцільна тому, що всі витрати, крім тих що мають безпосереднє відношення до конкретного виду продукції, підлягають розподілу між окремими видами продукції для визначення повної її собівартості.

Собівартість, як показник, використовують для:

- оцінки рівня господарювання підприємства та його структурних підрозділів;
- контролю за ефективністю витрачання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів;

— визначення економічної ефективності інвестиційної та інноваційної діяльності, впровадження заходів щодо забезпечення ефективного технологічного процесу господарювання;

— розробки і встановлення цін на продукцію (роботи, товари і послуги);

— визначення економічної доцільності та вигідності здійснення підприємницької діяльності за різними об'єктами господарювання [8].

Вважаємо, що розподіл загальної суми по кожній класифікаційній групі витрат повинен здійснюватися за окремою методикою.

Так ,сума накладних витрат зі збуту, на наш погляд, повинна розподілятися на всі види товарної продукції підприємства пропорційно вартості (собівартості) товарної продукції (табл. 1).

Таблиця 1

ВІДОМІСТЬ РОЗПОДІЛУ НАКЛАДНИХ ВИТРАТ НА ЗБУТ

№ п/п	Найменування видів товарної продукції	База розподілу	Коефіцієнт Розподілу	Сумма наклад. витрат
1	Пшениця озима	A1		B1
2	Кукурудза	A2		B2
3	Мука	A3		B3
4	Макаронні вироби	A4		B4
5	Олія і т. інше	A5		B5
	Сума разом	$\sum A$	K	$\sum B$

де A1, A2... — собівартість кожного виду товарної продукції;

$\sum B$ — загальна сума накладних витрат за певний період,

$$K = \sum B : \sum A . B1 = A1 * K, B2 = A2 * K \dots .$$

Сума накладних витрат, яка має бути віднесена на кожен окремий вид товарної продукції, визначається множенням суми її собівартості на коефіцієнт розподілу.

Суму витрат зі зберігання фасованої продукції(продукції промислової переробки) вважаємо за доцільне розподіляти пропорційно площі, яку вони займають у складських приміщеннях за кожний день зберігання (кв/м –дням) (табл. 2).

Сума витрат на зберігання, яка має бути віднесена на кожен окремий вид готової продукції, визначається множенням кількості м.кв/днів на коефіцієнт розподілу.

Таблиця 2

**ВІДОМІСТЬ РОЗПОДІЛУ ВИТРАТ ЗІ ЗБЕРІГАННЯ
ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА СКЛАДАХ**

№ п/п	Найменування готової продукції	База розподілу	Коефіцієнт розподілу	Витрати на зберігання
1	Мука (фасована)	C1		D1
2	Макаронні вироби (фасов.)	C2		D2
3	Олія (фасована)	C3		D3
4	Майонез (фасований)	C4		D4
5	Сир»Буковинський» та ін.	C5		D5
	Сума разом	ΣC	K	ΣD

Де C1, C2...– кількість м.кв /днів зберігання кожного виду готової продукції;

ΣD — загальна сума витрат на зберігання готової продукції

K — коефіцієнт розподілу витрат зі зберігання готової продукції у складських приміщеннях (як власних, так і арендованих). $K = \Sigma D : \Sigma C$.

$$D1 = C1 * K, D2 = C2 * K \dots$$

Витрати зі зберігання товарної продукції рослинництва (пшениця, соняшник, кукурудза, жито і т. ін.) доцільно розподіляти пропорційно тоном дням зберігання такої продукції в місцях її зберігання (зерносховищах) (табл. 3).

Таблиця 3

**ВІДОМІСТЬ РОЗПОДІЛУ ВИТРАТ ЗІ ЗБЕРІГАННЯ
ТОВАРНОЇ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА (у зерносховищах)**

№ п/п	Найменування товарної продукції рослинництва	База розподілу	Коефіцієнт розподілу	Витрати на зберігання
1	Пшениця	M1		P1
2	Кукурудза та ін.	M2		P2
	Сума разом	ΣM	K	ΣP

де M1, M2,... — кількість тонно- днів зберігання кожного виду товарної продукції рослинництва, ΣP — загальна сума витрат на зберігання, а K — коефіцієнт розподілу.

$K = \Sigma P : \Sigma M$. Сума витрат на зберігання за місяць, яка має бути віднесена на кожен вид товарної продукції рослинництва, визначається множенням кількості тоно/днів на коефіцієнт розподілу.

Витрати на доставку продукції до місць її реалізації доцільно розподіляти пропорційно здійсненим тонно-кілометрам при транспортуванні (табл. 4),

Таблиця 4

**ВІДОМІСТЬ РОЗПОДІЛУ ВИТРАТ НА ТРАНСПОРТУВАННЯ
ТОВАРНОЇ ПРОДУКЦІЇ ДО МІСЦЬ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ**

№ п/п	Найменування видів продукції	База розподілу	Коефіцієнт розподілу	Сума витрат на транспортування
1	Олія	F1		H1
2	Сир»Буковинський»	F2		H2
3	Макаронні вироби та ін.	F3		H3
	СУМА РАЗОМ	$\sum F$	K	$\sum H$

де F1, F2, ... — кількість тонно-кілометрів по кожному виду продукції.

$\sum H$ — загальна сума витрат на транспортування продукції до місць її реалізації.

$$K = \sum H : \sum F. H1 = F1 * K, H2 = F2 * K, \dots$$

тобто сума витрат на транспортування за місяць, яка має бути віднесена на конкретний вид продукції, визначається множенням кількості тонно-кілометрів на коефіцієнт розподілу.

Таким чином, оскільки у собівартості продукції (робіт, послуг) знаходять відображення всі сторони роботи підприємства, запропоновані нами заходи дозволять забезпечити правильність і точність визначення цього показника. прозорість і точність обліку витрат на збут, попередження нераціонального використання ресурсів при здійсненні збутової діяльності, якість планування і прийняття правильних управлінських рішень щодо ефективності діяльності підприємства у всіх напрямках.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бухгалтерський облік у сільському господарстві. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів зі спеціальності «Облік і аудит». Під редакцією проф. Ф. Ф. Бутиця і к. е. н., доц. М. М. Коцупатрого. — Житомир: ПП»Рута», 2003. — 512 с.

2. Лінник В. Г., Лінник С. В. Методологічні і організаційні аспекти управлінського обліку. — Збірник наукових робіт. — Спец. випуск :Вдосконалення економічної роботи на сільгоспідприємствах в умовах перехідної економіки. - К.: КНЕУ, 2003. — С. 341—345.

3. Ковач С. І. Особливості обліку витрат на збут (реалізацію)плодоовочевої продукції. — Збірник наукових робіт Міжнародної науково-практичної конференції 19—20 травня 2004 р. — К.: КНЕУ, 2004. — С. 466 — 469.

4. *Роздимаха І. М.* Облік витрат на збут. –Збірник наукових праць Луганського національного аграрного університету / За ред. В. Г. Ткаченко. — Луганськ: ЛНАУ. 2004. — № 37 (49). — 418 с. (Серія «Економічні науки»). С. 385 — 390.

5. *Цал-Цалко Ю. С.* Витрати підприємства: Навч. посібник. — К.: ЦУЛ, 2002. — 656 с.

О. В. Руденко, старший викладач
Криворізький економічний інститут КНЕУ

ЗАГАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ВІДХОДІВ ВИРОБНИЦТВА НА ГІРНИЧО-ЗБАГАЧУВАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

З переходом до нових стратегій управління гірничо-збагачувальними підприємствами, орієнтованих на комплексну переробку матеріальних ресурсів, включаючи максимальне використання усіх при цьому утворених виробничих відходів, виникає проблема пошуку нових механізмів, які забезпечують управління виробничим процесом. Управління поведінням з відходами виробництва вимагає належним чином організованої системи обліку утворення, збору, переробки, розміщення, поховання відходів; налагодження контролю матеріального балансу виробництв з метою стимулювання впровадження маловідходних технологій; впровадження кваліфікаційного моніторингового контролю руху відходів на всіх етапах їх життєвого циклу.

Пошук моделі організації системи обліку відходів виробництва має надзвичайне значення для промислових підприємств, тому вивчення та узагальнення досвіду вітчизняних вчених, відносно створення загальної моделі бухгалтерського обліку, яка адекватно відображає реальність господарської діяльності українських промислових підприємств, є першочерговим завданням. Взаємодія системи обліку й системи менеджменту неможлива без упорядкування об'єктів спостереження та методів збору, обробки, структуризації даних, які дозволяють прийняти управлінські рішення. Тому, передумовою організації обліку відходів виробництва та операцій поведіння з ними є визначення його об'єктів, що потребує з'ясування окремих понять. Визначення відходів виробництва наведені в нормативних документах та в економічній літературі, але для з'ясування, що є відходами виробництва на підприємствах гірничо-збагачувального комплексу, необхідно сформулювати більш конкретне для галузі визначення відходів.

Відходи виробництва гірничо-збагачувальних підприємств виникають за різними виробничими циклами (переділами), тому з метою обліку відходів та контролю за операціями поведіння з ними необхідно надати чітке визначення кожного виду відходів виробництва (розкрити види породи, хвосту збагачення руди залізних, шламу агломерації руди заліз-